

Københavns og Vartov Valgmenigheder

Juni 2011 Nr. 2

Den nye frihed

Skærtorsdag – Matthæus 26,17-30

Fællesskaber kan være snærende. De kan ligefrem stimulere en drift efter at træde ud af dem fordi de er for pågående, for regelrette, for undertrykkende. De kan vække en længsel efter frihed, en frihed uden for fællesskabet. En frihed som fællesskabet har tvunget én ud i. Herefter kan fællesskabet beskytte sig selv ved at håne den udstødte og kalde ham forræder.

Hvad er det der får Judas til at forråde Jesus? Det er ikke tydeligt. Det er nok ikke alene for de 30 sølvpenge skyld. Måske er han jaluox på kvinden som netop har salvet Jesus, og om hvem Jesus siger: 'Hvor som helst i hele verden dette evangelium prædikes, skal også det, hun har gjort, fortælles til minde om hende.' *Da* gik Judas til ypperstepræsterne for at forråde ham. Måske fordi han dermed allerede føler sig udenfor. På den måde kan forræderiet godt forklares.

Men måske er der ingen forklaring. Lukasevangelisten skriver at Satan fór i Judas. Ikke at Judas var specielt disponeret for at handle ondt, for Satan kan fare i

hvem som helst. Det er derfor han er så farlig. Mennesket har intet værn mod ham – selv ikke i sig selv.

Judas forråder ikke Jesus fordi han vil befri sig fra et omklamrende fællesskab hvor han føler sig overset. Det gør han måske også. Men det er en dybere frihed han søger. Den frihed at man kan gøre hvad man vil uden at man kan stilles til regnskab for det. At man gør det *fordi* man vil det. Og at ingen i hele verden, ikke engang Gud, kan stille én til regnskab. Denne 'frihed' som udelukker ethvert fællesskab.

Når Satan farer i Judas, sætter den totale frihed alt til side. Intet begrænser den. Ingen værdier. Ingen hensyn. Ingen gud. Dette er ikke et forræderi som alle andre. Judas forråder Gud. Hvis den totale frihed skal findes, må Gud ryddes af vejen. Det driver Satan og den af Satan besatte Judas. Til denne Judas siger Jesus da han tages til fange: 'Min ven, nu har du gjort dit.' Nu har han gjort sit til at Gud bliver dræbt.

'Min ven'?! Er dette blodig ironi, i mere end én forstand? Eller er det et sørgmodigt

udbrud, som det Cæsar udstødte da han blev myrdet af Brutus? For de dybeste sår tilføjes man altid af de nærmeste. Hvor kunne du gøre det? Fordi ingen andre kunne gøre dét! Det er adskillelsen i de tætteste forbindelser som smerter mest. Kun de nærmeste kan for alvor forråde. Når de bryder et løfte i den totale friheds navn. 'Min ven, nu har du gjort dit' – for mere vil du ikke kunne gøre. Mere ville ingen kunne gøre.

Judas modtager nadveren *efter* at han har afsløret sig som forræder. Måske er det navnlig til ham Jesus taler når han tager kalken, takker og siger: Drik heraf, 'dette er mit blod ... som udgydes for mange til syndernes forladelse' – også for dig. Tak, min ven, nu gør jeg det *for* dig som du har gjort *imod* mig. Du *tager* mit liv. Jeg *giver* dig mit liv.

Det betyder: Hvor samhørigheden opløses, genopretter Gud den. Hvor fællesskabet nedbrydes, fastholder Gud det. Gud heler hvad enhver Judas ved sin synd adskiller. Vi får Gud tilbage i bruddet. Gud heler det brudte ved at bryde brødet og give det til os i sit ord til os. Han giver os syndernes forladelse.

Hvad så med friheden? Er det virkelig ikke muligt at slippe for syndernes forladelse? At melde sig ud af fællesskabet? At insistere på den totale frihed? Uden straks at blive mødt med dette klamme, omklamrende 'min ven'!? Kunne vi dog ikke blive fri for den Gud som forarger os ved sin blødsødenhed!

Uden at vi helt har gjort os det klart, er det nok dér vi af og til er på vej hen. Der er nok af stimuli som kildrer vores forestilling om at vi skal være herrer i eget hus og redigere vores eget livs avis i en tynd mandagsudgave. Det er jo da frihed. Som Per Højholts Gitte i sin tid sagde i en af sine monologer: 'Jeg har da mi' frihed, Susanne, dén kan de i hvert fald ik' ta' fra mig!' For de andre er jo kun ude på én ting: at fragte mig hvad de kan. For

også de er som jeg: De vil være frie. De *tager* hvad de vil fordi de ikke mener at de *får* noget. Meget rimeligt, for vi *giver* dem heller ikke rigtig noget, i hvert fald ikke frivilligt.

Nu er det ikke uproblematisk sådan at være sarkastisk og bagtale tanken om at mennesket besidder en fri vilje. For når det kommer til stykket, vil ingen af os vel opgive tanken om at det moderne menneske er et frit menneske, sådan som Gitte. Vi træffer såkaldt oplyste valg, giver informeret samtykke, bevidst tilslutning. Det beror alt sammen på at vores fornuft og vores frihed er i en eller anden form for samklang med hinanden. Vi kan jo godt indse hvad vi skal gøre.

Det afgørende er imidlertid dette: I vores frihed er vi ikke hævet over livet. Vi er forbundet med historien, stederne, hinanden. Det 'taler' alt sammen til os. Vores frihed hviler i det og udspringer af det. Vi svæver ikke frit i luften, som suveræne individer der kan beslutte snart det ene, snart det andet. Men vi er ved at være derhenne hvor friheden tager livet af fællesskabet.

Det måltid som Jesus indtager sammen med sine disciple, rækker hen over enhver individuel frihed. I sit ord rækker han os brødet som sit legeme og vinen som sit blod. Det begynder her, skærtorsdag, med 'det sidste måltid' som samtidig er den første nadver. Det er her Jesus indstifter nadveren. Men han er endnu ikke korsfæstet, død og opstanden. Det er han derimod *for os* når vi modtager nadveren. Det er den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som giver os sit hellige legeme og blod. Det er han endnu ikke da han ved det sidste måltid med sine disciple indstifter nadveren. Men dengang, hin skærtorsdag i Jerusalem, giver han sit *løfte* om opstandelsen: 'Jeg siger jer: Fra nu af skal jeg ikke drikke vintræets frugt, før den dag jeg drikker den som ny vin sammen

med jer i min faders rige.' Og så synger de lovsangen.

'Sammen med jer.' Her vil der ikke længere være nogen adskillelser. Der vil ikke længere være dén individuelle frihed som i sin totalitet lægger alt andet under sig. Der vil være en ny frihed. I indledningssalmen her i dag, en salme over dagens tekst, udvider Kingo jødernes påskelovsang. I sin evige trofasthed er Gud folkets befrier, og nu afgiver han det løfte at 'al verdens folk og fanger' 'skulle frihed få / og udi Guds rige gå.' Det er løftet om at den korsfæstede og opstandne frelser vil give os sit hellige legeme og blod for at ophæve alle de adskillelser vi iværksætter. For der er ikke adskillelser i det hellige, i Guds rige.

Men det er der i og med vores individuelle frihed. Denne absolutte frihed beror ene og alene på at individet er sig selv, er identisk med sig selv. Den næres af en forestilling om at vi nu engang er dem vi er, og at det må de andre så finde sig i og bøde for. 'Min personlige frihed' er kilde til fanatisme og terror.

Der er en anden frihed. Den frihed der hviler i vores livssammenhænge og udspringer af vores tilhørsforhold. Den beror ikke på os selv, men på at verden giver sig til os, at de andre og livet gives os – som vinen skænkes os, som brødet rækkes os. Som det rækkes os af den vi forråder. For selv når vi forråder alting, selv når vi forråder ham, så forråder han ikke os. Han giver os den nye frihed.

Jesus siger: 'Min ven, nu har du gjort dit.' Nu gør jeg mit. Du *tager* mit liv. Jeg *giver* dig mit liv. Hvad du *gør imod* mig, gør jeg *for* dig. For du vil altid være min ven.

Det er løftet som Gud giver os når han rækker os sit legeme og blod. Her får vi det tilsagt af Guds ord som befrier os fra vores egne frihedsfængsler. Guds velsignelsesord giver os den nye frihed, friheden til at leve med hinanden.

Niels Grønkjær

Salmer: 180, 338, 179 – 395, 459, 475

Årsberetning for 2010 Vartov Valgmenighed

(forkortet)

I det år der er gået, er fem medlemmer af menigheden døde: først *Linda Ørskov* og *Eva Fasmer Koch*. Og i den senere tid har vi også mistet *Jacob Appel*, *Carl Peter Ørberg* og *Kirsten Haastrup*. Lad os rejse os og mindes dem!

En markant begivenhed i det forløbne år er udgivelsen af din bog, Niels, 'Den nye Gud'. Du var allerede i gang med den, da du blev vores præst, og det er en stor glæde for os at du har haft overskud

til at færdiggøre den – og jeg synes man kan mærke at den er blevet til i samspil med dine prædikener. Det er en vigtig og klagørende bog som med rette er blevet meget læst og kommenteret. Vi tror den vil få stor betydning fordi den åbner for samtaler på et nyt grundlag. Vi er også glade over at vi har fået lejlighed til at høre mere om nogle af de grundlæggende perspektiver både ved et velbesøgt menigheds møde og ved årets studiekreds.

Og så siger vi tak for reklamen! Det er tydeligt at se at der kommer nye ansigter i kirken. Nu er det ikke bare sådan at disse kun er folk som lige skal se giraffen. Vi har i de senere år kunnet glæde os over en særdeles god medlemstilgang: 25 i 2008, yderligere 26 i 2009 og nu i 2010 igen 26 nye medlemmer! Dertil også et par nye bidragydere. Hjertelig velkommen til jer alle sammen!

I nævnet har vi haft et rigtig godt arbejdsår. Vi har en god arbejdsfordeling. Og uden større akutte sager har vi også haft god tid til drøftelser af adskillige både principielle og praktiske ting. Hovedopgaven har dog været at give hele komplekset omkring medlemsbetalingerne et grundigt eftersyn. Det må kunne forbedres og forenkles så det bliver lettere at finde ud af. På den måde kunne man håbe at hovedproblemet – de mange rykkere og de alt for mange restancer ved årets slutning – kunne formindskes væsentligt. Dette er muligvis lettere sagt end gjort, det vil vise sig.

En hel del af nævnets arbejde i det forløbne år er foregået sammen med Københavns Valgmenigheds råd. Som sædvanlig har vi et fortrinligt samarbejde og i år har vi haft flere ekstra fællesmøder. Det skyldes først og fremmest arbejdet med en forbedret hjemmeside. Dette har et fælles udvalg lagt et stort arbejde i. Forslag og principper er præsenteret og diskuteret. Der er dog flere vanskeligheder end man skulle tro i sådan en sag. Det gælder ikke blot tekniske og økonomiske aspekter, men også smag og behag vedrørende den fine balance mellem ord og billeder. Efterhånden tror jeg vi er blevet enige om det meste, selv om vi samtidig er blevet klar over at vi på nogle punkter repræsenterer ret forskellige holdninger til sagen.

Da vi syntes at forsøget i efteråret med eftermiddagsgudstjenester var faldet godt ud, besluttede vi at indføre en fortsat forsøgsordning hvor de tidligere 9- og

10.30-gudstjenester afløses af 10- og 16-gudstjenester. Gudstjenesteformen om eftermiddagen er en smule kortere end normalt, men ellers ikke meget forskellig fra den vi kender. Det ser ud som om eftermiddagsgudstjenesterne har stigende tilslutning – såvel af unge mennesker og udefrakommende som af medlemmer af menigheden.

Den lille gruppe af småbørnsforældre som mødes til gudstjenester på aftale søndage, gør fortsat en fortrinlig indsats. Læs deres fine indlæg 'Børn i kirken' i forrige nummer af kirkebladet hvis I ikke allerede har gjort det!

Vi synes vi gennemgående har meget fine foredrag ved menighedsmøderne. Som noget nyt besluttede vi fra nytår forsøgsvis at avertere de to sidste foredrag åbent på hjemmesiden www.kirku.dk og i Kristeligt Dagblads kalender. Effekten var – som ventet – størst ved Niels' foredrag 'Den nye Gud' hvor der var ca. 30 nye ansigter blandt de godt 80 deltagere, men også ved David Bugges foredrag om Karen Blixen og kristendommen var der et mindre antal udefra kommende deltagere. Så mon ikke vi skal fortsætte med det også i den kommende foredragssæson? Vi vil næppe blive så overrendt at mødernes karakter forringes.

Til adventsmødet inviterer vi også de nærmeste naboer i Vartov, men december er jo en travl tid og de færreste får plads til vores møde i deres kalender. Det gør til gengæld flere og flere af vores egne medlemmer. Det lader til at det ny tidspunkt som fyraftensmøde passer mange fint. Ved årets møde var vi ca. 50 deltagere der nød den fine musik i kirken, Torben Damsholts H. C. Andersen-oplæsning og den lækre udvalgsfremstillede buffet.

Fra øvrige arrangementer i løbet af året kan nævnes

- Sammen med Københavns Højskoleforening stod vi for et billedforedrag

i kirken om Grundtvigs liv ved Lars Thorkild Bjørn på Grundtvigs fødselsdag den 8. september. Kirken var også åben om formiddagen.

- Sammen med Grundtvigsk Forum afholdt vi 'Fyraftenssalmesang' i kirken et par gange i efteråret ved forfatter Ida Jessen og kritiker Lars Bukdahl som kom og fortalte om hvad de salmer de havde udvalgt, betød for dem. Der var god deltagelse.
- Kulturnatten i oktober holdt vi, som sædvanlig, kirken åben fra kl. 18 til midnat. Skiftende nævnsmedlemmer klarede vagterne og musikkonservatoriets studerende medvirkede med to korte koncerter med fællessang.
- Sammen med Wonderful Copenhagen og konservatoriet blev der afholdt tre orgelkoncerter i adventstiden.

Vedligeholdelsesmæssigt har året været et decideret spareår som skulle fylde hullet i penge-kassen efter hovedstandsættelsen af vores trappeopgang i 2009. Dette er lykkedes som planlagt. Og det beløb vi havde afsat til løbende reparationer har også kunnet rumme restaureringen af toiletrummet ved salen.

I juni måned går vi videre med at restaurere køkkenet og pastoralseminariets toiletrum på etagen under præsteboligen. Der er således igen afsat et rigtig pænt beløb til vedligeholdelse i det kommende år, og vi var rigtig godt tilfredse da vi på nævnsmødet sidst i februar havde fået det hele til at rummes i budgettet.

Denne tilfredshed kom desværre ikke til at vare længe. Takket være Søren Winther, Grundtvigsk Forums opmærksomme forvalter, blev det opdaget at der dryppede vand helt forkerte steder fra taget mod Løngangstræde. En nærmere inspektion, først fra lift, siden fra stillads, viste noget vi aldrig havde anet: Da taget blev omlagt først i 1970'erne blev tagstenene ikke lagt helt ud til tagrenden, men på hovedparten af taget er der et 'bart stykke' med udækket

zink og tagpap som er fuldstændig gennemtåret. Hele konstruktionen vil nu blive ændret og fornyet. Arbejdet kan ikke vente, men vil blive udført snarest muligt. Det kommer til at koste en hel del. Siden mod Grønnegården ser heldigvis noget bedre ud. Her kan udskiftningen godt vente et par år.

Men en ulykke kommer sjældent alene. Få uger efter slog hfi-relæet i kirken ud. Årsagen kunne hurtigt spores til den ene store lysekrone hvor ledningerne viste sig at være gennemtåret lige på det sted hvor de kommer ud af den centrale messingkugle. Ikke til at forstå da alt blev fornyet ved restaureringen i 2003! Arkitekt og installatør mener heldigvis ikke at den anden lysekrone og lampetterne har samme skade, men at der er tale om en speciel metallegering i denne ene lysekrone som de anvendte silikoneledninger ikke har kunnet tåle. Samtlige ledninger i kronen blev umiddelbart udskiftet til en anden ledningstype. Pris: 23.000 kr. Den forsikringsmæssige side af sagen er endnu uafklaret.

Ja, her går det godt! Det nye budget er allerede gennemhullet! Det må vi så rette op på til næste år. Og vi kan trøste os med at den nye momsrefusionsordning tager toppen af udgifterne. I 2010 fik vi hele 172.832 kr. tilbage efter restaureringen af trappeopgangen. Ikke dårligt!

En varm tak til alle for det gode samarbejde i løbet af det år der er gået! Nu er vi allerede i begyndelsen af det ny. Det er tredje påskedag. Skæringspunktet mellem påskens budskab om det nye liv og vores system med de praktiske gøremål her i Galilæa.

Som Niels sagde i en prædiken tidligere i år: 'Men selv om alt er ved det gamle, kommer alt alligevel til det nye. ... Det er den samme verden. Men nu er den ny.'

Margaretha Balle-Petersen

Organist til udlån

Fra 1. september i år og til og med 31. august næste år har jeg søgt orlov fra min stilling som organist i Vartov for at være med i et pilotprojekt med studerende fra konservatoriet i Trinitatis Kirke. Præst og organist ved Trinitatis Kirke og jeg har sammen søgt og fået midler fra Folkekirkens Udviklingsfond til at undersøge, hvordan vi kan integrere konservatoriestuderende organister i det kirkemusikalske liv i Trinitatis Kirke. Det bliver et et-årigt pilotprojekt, hvor vi afprøver, hvad der kan gavne de studerende, hvor de kan have mest muligt ud af at deltage, ved koncerter, aftensange, kantateprojekter, konfirmand- og skoleprojekter, orgelfremvisninger, natkirke og andet. Jeg får også min egen gang i kirken som organist ved forskellige tjenester og deltager i diverse aktiviteter. Til næste sommer skal vi lave en beskrivelse af vore erfaringer, som skal kunne bruges til lignende samarbejder mellem andre kirker og organiststuderende. Jeg kommer til at savne hele 'min' menighed og mine søndage i Vartov meget! Men jeg håber, at jeg må få ny inspiration med de nye opgaver, så jeg kan vende tilbage med friske musikalske ideer til orgelmusikken i Vartov.

Bine Bryndorf

Organistvikar i Vartov

Som vikar i Bines orlovperiode får vi en afhendes studerende fra musikkonservatoriet, Dario Andreella. Dario er fra Italien (Padua) og kom til Danmark for fire år siden på Erasmus-udveksling til Musikvidenskabeligt Institut ved Københavns Universitet. Han havde forinden studeret orgelspil og orgelbygning i Italien foruden musikvidenskab. Efter et halvt år i Danmark søgte han ind på det kirkemusikalske studium på musikkonservatoriet, og han har netop bestået hovedfagseksamen efter andet år med højeste karakter. Vi ser frem til samarbejdet og ønsker Bine held og lykke med udfordringerne i det kommende år.

Margaretha Balle-Petersen

Korsang i Immanuelskirken

Under ledelse af organist Jørgen Ernst Hansen afholdtes i foråret 2011 korsangstimer ved orglet i Immanuelskirken i tilslutning til gudstjenesterne. Dette initiativ fortsættes i efteråret 2011. Repertoiret består fortrinsvis af salmer fra Den Danske Salmebog og sange fra Højskolesangbogen. Nogle af de vanskelige (og nye) melodier synger vi énstemmigt, de kendte synger vi i to- eller trestemmige udsættelser. Korsangen finder sted umiddelbart efter gudstjenesterne på følgende datoer: 18/9, 16/10, 6/11, 20/11 og 18/12. Alle er velkomne.

Jens Hestbech

Etiske dilemmaer i forebyggelse

Ved *menighedsrådet* den 3. oktober taler *Signild Vallgård* om det etiske perspektiv i at forebygge sygdomme og fremme menneskers sundhed. Umiddelbart forekommer sådanne bestræbelser uproblematisk. Det handler jo om at gøre det gode. Afhængig af hvilket etisk ståsted man har, vil der imidlertid være tiltag, som kan opfattes som uetiske, fordi de måske nok gavner sundheden, men på bekostning af andre værdier. Det bliver tydeligt, når der ikke mindst fra liberalistisk side kommer stærk kritik af f.eks. rygeforbud. I foredraget vil tre forebyggelsesetiske positioner blive præsenteret; de baseres på henholdsvis liberalistisk, paternalistisk og republikansk idegrundlag. Som det vil fremgå, bygger regeringens forebyggelsespolitiske argumenter på tankegods fra alle tre retninger, selv om de logisk set ikke er forenelige.

Adresser

Prest:

Niels Grønkjær, Løngangstræde 24, 2., 1468 København K, tlf. 33 13 30 31
e-mail: ng@kvvv.dk - hjemmeside: www.kvvv.dk

Københavns Valgmenighed

Formand:

Jens Hestbech
Gl. Kongevej 19, 3. th., 1610 København V
Tlf. 33 24 85 97/31 90 75 97

Forretningsfører:

Ingrid Hentze
Fjordvænget 6, Alnor, 6300 Gråsten
Tlf. 36 34 15 28
Bank: 0255 9 02 83 90

Kirketjener:

Ruben Filskov
Østerhegn 26, 2880 Bagsværd
Tlf. 20 87 49 97

Organist:

Jørgen Ernst Hansen
Bredagervej 14, 4050 Skibby
Tlf. 47 52 13 08

Vartov Valgmenighed

Formand:

Margaretha Balle-Petersen
Sølvgade 30, 3. tv., 1307 København K
Tlf. 33 11 81 73

Forretningsfører:

Kurt Gotfredsen
Opnæsgård 57, 1. th., 2970 Hørsholm
Tlf. 31 95 63 72
FI-kort 73 konto 81 51 48 28

Kirketjener:

Martin Brande Overgaard
Kristoffersvej 121, 4100 Ringsted
Tlf. 60 21 49 22

Organist:

Bine Katrine Bryndorf
Åbrinken 123, 2830 Virum
Tlf. 35 26 11 26

For børnepasning under gudstjenester: Kontakt Signe Rørdam Thomsen:
roerdam@hotmail.com

Valgmenighedernes hjemmeside er www.kvvv.dk

Bladets redaktion: Niels Grønkjær (ansv.havende), Lilly Wiberg, Søren Anker-Møller
Forsidevignet: Peter Hentze

Afsender:

Københavns og Vartov
Valgmenigheder
Løngangstræde 24, 2.
1468 København K

Gudstjenester i Vartov Kirke og Immanuelskirken*

3. juli – 31. juli

Ingen gudstjenester

7. august (7. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirken. kl. 10

14. august (8. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10

Kirkecaffé

21. august (9. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirken. kl. 10

28. august (10. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10

4. september (11. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirken. kl. 10

Vartov Kirke kl. 16

Børnepasning

11. september (12. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10

18. september (13. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirken. kl. 10

25. september (14. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10

2. oktober (15. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10

Immanuelskirken. kl. 16

Børnepasning

9. oktober (16. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10

Kirkecaffé

16. oktober (17. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirken. kl. 10

Thorkild Thanning

23. oktober (18. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10

30. oktober (19. søndag efter trinitatis)

Ingen gudstjeneste

Sjællandske valgmenigheders efterårsmøde
i Ubberup

6. november (allehelgen)

Immanuelskirken. kl. 10

Vartov Kirke kl. 16

13. november (21. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10

KALENDER

Mandag den 3. oktober

Menighedsmøde i Vartov kl. 19.30

Signild Vallgård: Etiske dilemmaer i
forebyggelse

Søndag den 30. oktober

De sjællandske valgmenigheders
efterårsmøde i Ubberup

Mandag den 31. oktober

Menighedsmøde i Vartov kl. 19.30

Christian Rostbøll: Velfærdsstatens
værdigrundlag – Godgørenhed,
retfærdighed eller solidaritet?

Mandag den 28. november

Adventsmøde i Vartov kl. 17

* Immanuelskirken ligger på Forhåbningsholms Allé 20, Frederiksberg.